

Mònica Baró
baro@ub.edu
Universitat de Barcelona

Pau Raga
biblioteca@rosasensat.org
Biblioteca de l'A.M. Rosa Sensat

LES BIBLIOTEQUES ESCOLARS A CATALUNYA

LAS BIBLIOTECAS ESCOLARES EN CATALUÑA

SCHOOL LIBRARIES IN CATALONIA

Els enllaços d'aquest article han estat revisats el dia 10/11/2012.

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El bienni 2010 i 2011 ha estat, per a les biblioteques escolars catalanes, un temps de consolidació. L'impuls del Programa Biblioteca Escolar «Puntedu» ha facilitat que es desenvolupin un seguit d'iniciatives per tot el territori, organitzades per grups de treball i seminaris, per promoure les biblioteques i per compartir experiències, com ara jornades i cursos. També ha facilitat l'increment dels recursos de suport a les biblioteques disponibles a la xarxa. Aquests anys, s'han iniciat projectes per crear xarxes municipals de biblioteques escolars, sovint en col·laboració amb les biblioteques públiques. També s'ha estudiat la realitat de les biblioteques escolars i s'han editat monografies i articles en publicacions periòdiques que aporten dades i plantegen reflexions sobre la funció de les biblioteques escolars.

El bienio 2010 y 2011 ha sido, para las bibliotecas escolares catalanas, un tiempo de consolidación. El impulso del Programa Biblioteca Escolar «Puntedu» **ha facilitado que se desarrollen una serie de iniciativas** por todo el territorio, organizadas por grupos de trabajo y seminarios, para promover las bibliotecas y para compartir experiencias, tales como jornadas y cursos. También ha facilitado el incremento de los recursos de apoyo a las bibliotecas disponibles en la red. Estos años, se han iniciado proyectos para crear redes municipales de bibliotecas escolares, a menudo en colaboración con las bibliotecas públicas. También se ha estudiado la realidad de las bibliotecas escolares y se han editado monografías y artículos en publicaciones periódicas que aportan datos y plantean reflexiones sobre la función de las bibliotecas escolares.

The years 2010 and 2011 have been a time of consolidation for school libraries in Catalonia. The momentum of the Puntedu School Library Programme has led to the development of a series of initiatives around the region organized by working groups and seminar participants to promote libraries and share experiences. These initiatives include workshops and courses. Puntedu has also helped to make more resources available to support libraries in the network. Projects have been initiated to create school library networks in towns, often in collaboration with public libraries. In addition, the situation of school libraries has been studied. Papers have been published in periodicals that consider the function of school libraries and provide data on this topic.

PARAULES CLAU: Escoles, biblioteques escolars

PALABRAS CLAVE: Escuelas, bibliotecas escolares

KEYWORDS: Schools, school libraries

1 PRESENTACIÓ

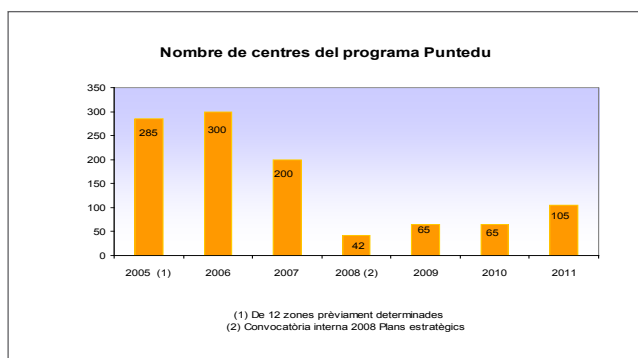
El bienni 2010 i 2011 ha estat, per a les biblioteques escolars catalanes, un temps de consolidació, com ho mostra la vitalitat del Programa Biblioteca Escolar «Pun-
tedu», que ha impulsat de manera decidida les xarxes municipals de biblioteques escolars, la feina continuada de grups i seminaris i també les nombroses jornades que s'han dut a terme en tota la geografia catalana. En qualsevol cas, però, es tracta d'un temps de creixement que precedeix el declivi inevitable que ja s'ha començat a evidenciar a final de 2011.

2 ACTUACIONS INSTITUCIONALS I PRIVADES, ESTRUCTURALS O D'ABAST MUNICIPAL, REGIONAL O NACIONAL

El nombre d'informes i estudis publicats entorn de l'activitat editorial i els hàbits lectors ha estat prou prolífic durant els dos anys considerats. Tant a escala nacional com regional, la publicació d'aquests informes i estudis ha permès aproximar-se al sector en un context clarament marcat per la crisi econòmica que travessa el país. Entre els principals estudis i informes cal destacar els següents:

2.1 PROGRAMA BIBLIOTECA ESCOLAR «PUNTEDU»

Entre 2010 i 2011 el Programa «Pun-
tedu», organitzat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya des del curs 2004-2005 amb l'objectiu d'impulsar les biblioteques als centres educatius de Catalunya, ha tingut una continuïtat sostinguda, malgrat les reduccions pressupostàries. Si en la convocatòria de 2010 només es van dotar 65 centres, en la del 2011 se'n van dotar 105. El 2011 hi havia 1062 centres adherits a aquest programa a tot Catalunya.

El Programa garanteix que cada centre seleccionat rebi una dotació econòmica de 2.000 euros i facilita l'accés al programari informàtic ePèrgam per a la gestió de la biblioteca. Els centres de la xarxa pública reben, a més, una dotació d'equipament informàtic. El Programa «Pun-
tedu» preveu també la formació específica del responsable de la biblioteca i produeix continguts accessibles des de la xarxa per a totes les biblioteques escolars del país.

En aquest bienni, el Programa ha impulsat diversos grups de treball amb l'objectiu d'elaborar documents de referència i materials de suport.

En aquesta línia s'ha publicat *Mobiliari i biblioteca escolar*, una elaborada per un grup d'especialistes –bibliotecaris i arquitectes– que estableix els requeriments bàsics i recull propostes de diferent tipus de mobiliari amb la finalitat que els centres educatius s'orientin en la tria i adquisició del mobiliari específic per a la biblioteca escolar.

També s'ha publicat *Es-
porgar a la biblioteca*, un document per guiar les biblioteques en el procés d'esporga dels seus fons, tan necessari en unes biblioteques que tendeixen

a conservar tots els documents que han acumulat amb el temps i que, sovint, esdevenen inapropiats i obsolets. En el document es proporcionen uns criteris essencials i s'indiquen els procediments per dur a terme aquesta tasca. Durant aquests dos anys s'ha creat un grup de treball per establir unes directrius de biblioteca escolar a Catalunya, a partir del marc que estableixen les directrius IFLA/UNESCO publicades l'any 2001 i traduïdes al català el 2005.

Un darrer grup, Biblioteca 2.0, s'ha constituït amb l'objectiu d'aprofundir en el concepte de *biblioteca escolar 2.0* per ajudar els centres educatius a afrontar aquest repte i endinsar-se en les diverses possibilitats i perspectives que obren aquests nous paràmetres i dimensions d'eines i recursos digitals lligats a les xarxes socials. El resultat

d'aquesta feina ha estat un espai web amb documentació, material de treball i exemples d'aplicació que s'obrirà properament.

Finalment, el Programa «Puntedu» ha establert una col·laboració amb el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC) per oferir suport a les biblioteques dels centres educatius de titularitat del

Departament d'Ensenyament seleccionats en la convocatòria 2009 i 2010. D'acord amb aquest conveni, els centres poden sol·licitar al COBDC que un professional bibliotecari hi intervingui, el qual, després d'una anàlisi de necessitats específica per a cada biblioteca, ha de proposar i portar a terme un seguit de tasques que contribueixin a la millora de la biblioteca. A aquest projecte anomenat *bdpuntedu* s'hi han adherit un total de 92 escoles de les convocatòries dels anys 2010 i 2011.

2.2 PLANS DE BIBLIOTEQUES D'ÀMBIT MUNICIPAL

En l'àmbit local, cal destacar el Programa de Biblioteques Escolars de Girona, aprovat el març de 2011, amb l'objectiu

de «potenciar l'ús de la biblioteca escolar com a espai d'aprenentatge i investigació per tal de millorar la competència lectora dels alumnes dels centres educatius de la ciutat». El Pla, que promou el Servei Municipal de Biblioteques i en què hi col·laboren els Serveis Municipals d'Educació, articula les actuacions a partir de les biblioteques públiques i determina de quina manera s'estableix la coordinació amb les biblioteques escolars. Per aconseguir l'objectiu esmentat proposa crear una xarxa de biblioteques escolars a la ciutat, amb el suport tècnic, la formació i l'assessorament de les biblioteques públiques municipals, tot seguint el model de la Rede de Bibliotecas Escolares de Portugal. El Programa en una primera fase (2010-2011) ha estudiat la realitat de les biblioteques escolars a Girona i s'ha obert una convocatòria d'ajuts per a biblioteques escolars amb una dotació de 9.800 euros, destinada a assessoraments i a ajuts directes als centres.

També ha tingut una continuïtat i un desenvolupament notable la Xarxa de Biblioteques Escolars de la ciutat de Barcelona, que ha incrementat el nombre d'escoles de la Xarxa de Biblioteques Escolars Municipals fins a un total de 72.

El novembre de 2010 es va publicar el [Pla de biblioteques escolars de Barcelona](#), que s'articula entorn del Servei de Dinamització de Biblioteques Escolars, que depèn de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. L'any 2010 donava cobertura a 61 centres en total, als quals es dota de l'equipament i del programari informàtic necessaris segons els resultats d'una primera fase diagnòstica. A més, el Pla garanteix un suport directe als centres, segons un pla de treball prèviament establert i un catàleg col·lectiu amb el programa Absys.edu. També preveu la formació dels responsables de biblioteques escolars.

2.3 ACTIVITATS

Un dels indicadors de la vitalitat de les biblioteques escolars aquests dos anys ha estat la proliferació i la consolidació de múltiples seminaris de treball en tot el territori. Alguns d'aquests grups ja tenen molts anys d'existència i d'altres s'han creat a mesura que el Programa Biblioteca Escolar «Puntedu» ha incrementat el nombre d'escoles, sobretot entorn dels serveis educatius de les diverses zones, però també per iniciativa de grups actius com ara Bibliomèdia o d'alguns ajuntaments. L'objectiu de la majoria dels seminaris i grups de treball és la coordinació d'accions i la transferència de coneixements i experiències, i amb la seva actuació s'estableixen les bases per a una futura [xarxa de biblioteques escolars](#), d'àmbit local en primera instància, però també d'àmbit general.

Grups de treball i seminaris

L'activitat dels grups genera una gran quantitat de recursos que es troben disponibles a la Xarxa: experiències, plans de biblioteques i de lectura, actes de les reunions, recomanacions de lectura, productes propis de biblioteques, documents sobre jornades i formació, informacions sobre conferències i cursos, així com reculls de documents aliens i d'enllaços a llocs web d'utilitat.

En aquest apartat cal destacar la continuïtat del [Seminari de Coordinació de les Biblioteques Escolars del](#)

Baix Penedès, creat el curs 2000-2001. Des d'aleshores, el Seminari ha mantingut una activitat continuada de reunions de treball, jornades formatives, es-

tudis sobre la situació de la biblioteca escolar a la zona, visites a biblioteques i recomanacions de llibres. El 15 de maig de 2010 va tenir lloc una jornada en commemoració del desè aniversari amb una xerrada col·loqui titulada «La biblioteca escolar avui: un recurs estratègic per a l'escola», a càrrec de Glòria Durban, i la presentació d'experiències de les biblioteques escolars de la zona. Des del curs 2011-2012 el seminari rep el nom de Marta Mata, la pedagoga especialment compromesa amb les biblioteques escolars que en va ser la fundadora.

Així mateix, segueix en marxa el projecte comú de lectura «El Petit Príncep» impulsat per la Xarxa de Biblioteques Escolars de Lleida el curs 2009-2010, que està formada per representants dels Serveis Educatius (CRP, ELIC), de les biblioteques públiques de les Terres de Lleida, de l'Ajuntament de Lleida, de l'ICE-UdL i de centres educatius «puntedu». El projecte neix com una proposta a les biblioteques escolars i públiques de treball sobre la lectura, i s'articula entorn de l'obra de Saint-Exupéry, que proporciona una base per a aproximacions diverses. El projecte manté un blog com a espai de trobada i difusió de les activitats que es generen des dels centres educatius i des de les biblioteques públiques. Els treballs fets en aquests centres es van presentar en una exposició que va tenir lloc a la Biblioteca Pública de Lleida.

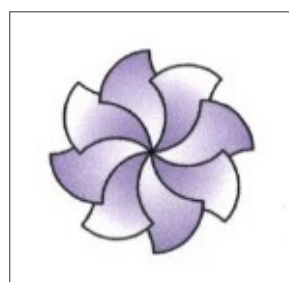
El curs 2010-2011 també va néixer el **Seminari de Biblioteques Escolars dels Serveis Educatius de la Selva**, que té l'objectiu de proporcionar suport a la gestió de les biblioteques escolars

dels centres de la zona i es configura com un entorn per posar en comú estratègies i solucions organitzatives. Es reuneix mensualment, s'hi presenten documents de re-

ferència, es treballen aspectes tècnics i s'hi intercanvien experiències de biblioteca i dinamització de la lectura.

Així mateix és molt actiu el **Seminari de Biblioteques Escolars de Nou Barris**, que manté un blog en què es recullen tota mena d'informacions relatives al món dels llibres, la lectura i l'animació lectora, com ara recursos, exposicions, guies de lectures, experiències, etc.

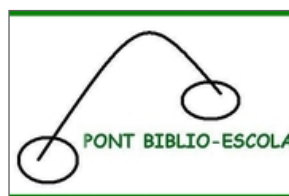
La **Xbesgi. Xarxa de Biblioteques Escolars de Secundària de Girona** és una altra iniciativa que apareix el curs 2010-2011, i és la primera que aplega específicament les biblioteques de centres de secundària. Creada a partir

del Grup de Biblioteques Escolars de Secundària de l'Alt Empordà, té com a objectiu crear una plataforma de col·laboració de tots els coordinadors de biblioteques i compartir projectes educatius des de la biblioteca escolar de secundària.

Al Prat de Llobregat també s'ha creat la **Xarxa de Biblioteques del Prat de**

Llobregat, formada per les escoles i els instituts del Prat, per la Biblioteca Pública Antonio Martín, per la Secció d'Educació de l'Ajuntament del Prat i pel Servei Educatiu del Baix Llobregat 4, amb l'objectiu de treballar coordinadament per a les biblioteques escolars i per fomentar la lectura a la ciutat.

A Barcelona s'ha dut a terme una experiència interessant de col·laboració entre les biblioteques escolars i la biblioteca pública, el **Pont Biblio-Escola**, endegat entre

professorat del grup de treball del Pla de formació de zona (PFZ de Gràcia) i responsables de les biblioteques públiques de Gràcia (Vila de Gràcia i Jaume Fuster), amb l'objectiu de treballar aspectes relacionats amb la cerca, l'ús i el tractament d'informació i de promoure

un treball col·laboratiu entre el professorat i els bibliotecaris en aquest àmbit.

El Grup Bibliomèdia de la Federació de Moviments de Renovació

Pedagògica de Catalunya ha treballat amb entusiasme aquest bienni i s'ha centrat a reflexionar i definir el paper de la biblioteca escolar i de la persona responsable en relació amb la competència informacional, així com a recollir accions i bones pràctiques que es duen a terme en les escoles i els instituts relacionats amb l'accés a la informació. Com a resultat, el Grup Bibliomèdia ha publicat el document *La biblioteca escolar i la competència informacional* que es va presentar a la II Jornada de Biblioteques Escolars de les Comarques de Lleida. També s'ha difós el document de les organitzacions internacionals ENSIL/IASL/IFLA *Una biblioteca per a cada escola*. Val la pena destacar també que s'han creat un blog i un perfil al *Twitter* que en permet seguir l'activitat i posar en contacte professionals de la biblioteca escolar.

D'altra banda, també cal evidenciar la feina de diversos serveis educatius que confegixen webs i blogs que recullen recursos i propostes destinats a les biblioteques escolars. Un exemple el tenim en el Servei Educatiu del Tarragonès, que ha confegit el blog *Biblioteca escolar «puntedu»*, o en el del Gironès, que disposa de «*puntedu del Gironès*». A Barcelona, el Servei Educatiu de Sant Andreu manté el web *Biblioteques Escolars de Sant Andreu*, del qual destaquem un apartat interessant que recull experiències relatives a la lectura i l'ús de la informació en la biblioteca escolar. També són molt actius el Servei Educatiu de l'Hospitalet de Llobregat, les biblioteques escolars de l'Hospitalet i el Servei Educatiu del Bages, que manté una plataforma *Moodle* sobre *biblioteca escolar* farcida de recursos formatius i una bona selecció de documents de referència.

2.4 CREACIÓ DE RECURSOS

La generalització de l'accés al món web ha facilitat la creació i la difusió de recursos destinats a la biblioteca escolar per part d'entitats i organismes diversos. Primerament, cal destacar la consolidació del lloc web del Programa Biblioteca Escolar «Punedu», referent de totes les biblioteques escolars catalanes. El Programa manté i actualitza un web amb informació i recursos adreçats

a totes les persones que treballen en i per a la biblioteca escolar, així com als serveis de suport. En aquest web s'hi poden trobar recursos d'utilitat com ara publicacions, eines per a la formació, directoris d'enllaços i d'altres. D'entre els recursos, destaquem els implantats en el bienni 2010-2011.

En primer lloc, *Què, qui, com de la biblioteca: la posada en marxa de la biblioteca en un centre educatiu* és un recurs elaborat pel Programa «Punedu» que vol ser útil als centres educatius

quan es plantegen o revisen les tasques a desenvolupar de la biblioteca. L'objectiu del document és visibilitzar, de manera esquemàtica, els diferents punts clau que cal tenir presents en un projecte de biblioteca que dona suport al currículum.

Blocs i webs de les biblioteques escolars

En segon lloc, el *Directori de blocs i webs de biblioteques escolars*,

que difon els «espais virtuals de biblioteca escolar dels centres educatius de Catalunya i facilita l'accés a les activitats, informacions i experiències que difonen a través de la xarxa». La selecció dels blocs recollits al directori obeeix a uns criteris preestablerts, com ara la pertinença de les informacions o l'actualització. S'hi recullen més de 200 blogs de biblioteques escolars però també d'entitats que s'hi relacionen que mostren la vitalitat del sector, i s'hi recullen activitats, informacions i experiències que els centres difonen a través de la Xarxa.

Finalment, el web *Competència informacional a l'aula*, creat per un grup de mestres i bibliotecàries escolars, com un «lloc de trobada per investigar, aprendre, parlar, divulgar, generar i compartir coneixement». D'acord amb els continguts establerts per Anna Blasco i Glòria Durban en el seu llibre *La competència informacional del currículum a l'aula*, s'hi recullen propostes a l'entorn del treball de la competència informacional, així com pràctiques d'interès, reculls de publicacions i materials didàctics i tutorials.

L'interès per la biblioteca escolar i la necessitat de millora de moltes ha facilitat també l'aparició d'empreses dedicades a promoure-la, com ara [Bibliopuntcat](#), que des del seu blog ofereix informació sobre jornades, recursos i estudis d'interès, en una altra mostra del dinamisme del sector.

3 FORMACIÓ

3.1 FORMACIÓ REGLADA

Aquests dos cursos s'ha consolidat el màster de Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura, impartit conjuntament per la

Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Barcelona, que l'any 2010 ha arribat ja a la quarta edició. En aquestes edicions han seguit els estudis un total de 60 persones, la majoria mestres de formació, però també bibliotecaris i llicenciats en diverses especialitats.

D'altra banda, seguint les recomanacions del Ministerio de Educación d'establir mencions de Biblioteca Escolar en els nous plans d'estudi del grau de Formació del Professorat, la Universitat de Barcelona ha posat en marxa els treballs preliminars per establir-ne una. A partir dels informes elaborats pel GIBE (Grup Interuniversitari de Biblioteques Escolars), format per membres de les universitats de Barcelona, Autònoma de Barcelona, de Girona, de Vic, Rovira i Virgili i Ramon Llull, en què s'establí el perfil professional del mestre bibliotecari als centres de primària, s'ha treballat en el Pla d'estudis de la menció que s'ha d'implantar a partir del curs 2012-2013.

3.2 FORMACIÓ CONTINUADA

El Programa «Puntu» ofereix la possibilitat de seguir una formació continuada, dirigida principalment als responsables de biblioteques escolars seleccionades pel Programa, però també a tot el professorat, amb la finalitat d'adquirir els coneixements i les competències per desenvolupar la tasca del bibliotecari. La formació s'articula en tres cursos en què es treballen les bases teòriques i els fonaments tècnics de gestió d'una biblioteca escolar, els aspectes relatius a les competències en la cerca i l'ús de la informació i les bases per elaborar un pla de lectura

de centre. A més, es programen cursos d'ampliació en aspectes com ara l'ús de les eines 2.0 per a la biblioteca escolar, el gust per la lectura i d'altres. Tota la formació s'acompanya de materials elaborats específicament, i es poden trobar en línia al web del Programa. També el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya ha organitzat el curs [Alfin i biblioteca escolar](#) que va tenir lloc el febrer de 2010.

4 ESTUDIS I RECERCA

4.1 INFORMES I ESTUDIS

Durant el curs 2010-2011 s'ha elaborat l'*Estadística de biblioteques escolars a Catalunya 2010-2011*, en el context de l'Estadística Nacional de Biblioteques Escolars espanyola, amb l'objectiu de conèixer la situació de les biblioteques dels centres educatius i valorar l'impacte de les mesures que s'han adoptat els darrers anys, tant des de l'Administració central com des de l'autonòmica. Aquest estudi quantitatiu estableix la situació actual de les biblioteques escolars catalanes (presentes en el 62,4 % de les escoles). D'una banda, dibuixa un model de biblioteca molt orientat a fomentar la lectura i encara poc implicada en altres aspectes com ara la formació de l'alumnat en l'ús de la informació; de l'altra, s'hi destaca l'ínfima presència de recursos i dispositius electrònics com ara ordinadors, dispositius digitals de lectura o documents electrònics (tant audiovisuals com textuals). Majoritàriament, les biblioteques les atén personal docent que, en el sector públic, ha rebut formació el darrer any en el 37,9 % dels casos, i que hi dedica 7 hores setmanals de mitjana. En moltes de les nostres biblioteques també hi col·laboren voluntaris i en menor mesura l'alumnat, en equips que aporten un total de 8 hores setmanals més de treball a la biblioteca. Finalment, tot i que la majoria ja disposen d'un pla o projecte de biblioteca integrat en el projecte educatiu de centre, encara són poques les biblioteques que tenen una assignació específica dins del pressupost global del centre, la qual cosa en dificulta el desenvolupament sostingut.

Bibliotecas escolares "entre comillas": estudio de casos: buenas prácticas en la integración de la biblioteca en los centros educativos. Inés Miret [et al.]; equipo

de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Madrid: Ministerio de Educación. Secretaria General Técnica: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2010.

Aquest estudi, impulsat per la Fundación Germán Sánchez Ruipérez i el Ministerio de Educación, parteix d'una recerca qualitativa duta a terme a les biblioteques de deu centres espanyols de primària i de secundària, d'entre els que han rebut algun dels Premios de Buenas Prácticas instituïts pel Ministerio, entre els quals hi ha el CEIP Cossetània de Vilanova i la Geltrú. La recerca es basa en l'observació i la recollida literal de testimonis dels protagonistes, equips directius, responsables de biblioteques, docents i alumnes, amb l'objectiu d'establir en la pràctica de quina manera s'integren les biblioteques als centres i quins són els factors que afavoreixen les bones pràctiques. En la fase prèvia de pilotatge hi va participar la biblioteca del CEIP Jaume I de Barcelona.

4.2 PROJECTES I GRUPS

BESCOLAR és un grup de recerca reconegut de la Generalitat de Catalunya creat el curs 2009-

2010, que té com a objectiu principal estudiar les biblioteques escolars i la seva implantació i desenvolupament en els centres de primària i secundària. Participa en estudis quantitius i qualitius i organitza activitats formatives de transferència del coneixement. Els membres són professors de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona i de la Universidad Complutense de Madrid i professors de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma. El Grup manté un lloc web en què ofereix recursos en línia, seleccionats i comentats, materials per organitzar i dinamitzar les biblioteques escolars, reculls dels textos fonamentals i de la legislació sobre biblioteques escolars en text complet, materials per a la formació del bibliotecari escolar, etc.

El projecte Punt de Lectura promogut per l'Associació de

Mestres Rosa Sensat es va iniciar l'any 2010 amb l'objectiu de crear un centre de referència per estudiar i cercar en lectura adreçat a les biblioteques escolars del país a partir del fons i de la feina que des de fa més de

quaranta anys desenvolupa la Biblioteca Rosa Sensat. En aquests dos anys s'han creat quatre grups de treball de recerca i investigació a l'escola des dels diferents vessants: la competència informacional i la biblioteca escolar, el desenvolupament social i personal de l'infant a partir de la lectura, la comunicació audiovisual i la lectura, i el grup biblioteca escolar.

5 DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ

Aquest bienni ha estat farcit d'accions de difusió i divulgació de les biblioteques escolars, a mesura que els diversos plans i programes s'han anat afermant. Cal destacar especialment la proliferació de jornades en tota la geografia catalana, i la seva línia de consolidació.

5.1 CONGRESSOS I REUNIONS CIENTÍFIQUES

Els dies 10, 11 i 12 de novembre de 2011 va tenir lloc a Santiago de Compostel·la el congrés estatal **Biblioteques Escolars en Tránsito**, adreçat a professorat, responsables,

coordinadors de les biblioteques escolars o integrants dels equips de biblioteca dels centres, però també a responsables de les administracions educatives de totes les comunitats autònomes, que participin en el disseny, gestió i desenvolupament de programes de biblioteques escolars, i a assessors de formació en l'àmbit de les biblioteques escolars i la lectura. El congrés el va organitzar el Ministerio de Educación i la Conselleria de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia. Es va plantejar amb l'objectiu, d'una banda, de reflexionar sobre la funció de la biblioteca escolar en el panorama educatiu actual i sobre el paper de les administracions educatives en l'impuls de polítiques per millorar resultats, i, de l'altra, de difondre experiències d'interès que es duen a terme en centres educatius, i propiciar la reflexió i l'intercanvi d'idees. Al congrés hi va participar una nodrida representació catalana, que va posar de manifest l'interès que la biblioteca escolar desperta des del punt de vista de la pràctica, la teoria i l'estudi: Glòria Durban va formar part de la taula de debat «La utilitat de la biblioteca escolar, avui. La seva visualització en les organitzacions escolars del s. XXI»; Jaume Carbonell va parlar sobre el lloc de la biblioteca

en les tendències educatives innovadores en la taula «Suports per a la lectura i web 2.0. Tendències i educació»; Daniel Cassany va fer una conferència titulada «La lectura després d'Internet»; Mònica Baró i Teresa Mañá van presentar el treball *Biblioteques escolars, entre interrogants? Eina per a l'autoavaluació de les biblioteques escolars*, i Maria Àngels Sala Tarrés, bibliotecària de l'Escola Germanes Bertomeu de Mataró, va presentar l'experiència «La competència informacional des de la biblioteca escolar en un entorn de diversitat».

5.2 JORNADES

Una de les activitats dels nombrosos grups de treball que han proliferat a tot Catalunya aquests dos anys han estat les jornades, enteses com a espais de reflexió, formació i intercanvi, adreçades preferentment al professorat responsable de la biblioteca escolar, però obertes a tota la comunitat educativa. Algunes d'aquestes jornades tenen ja uns anys de recorregut, com ara les Jornades de Biblioteques Escolars a les Terres de l'Ebre, impulsades pels Serveis Educatius, que el 2010 van tenir lloc a Tortosa amb el títol «Biblioteca escolar oberta a l'entorn» i el 2011, amb «Lectura i biblioteca escolar en el món digital». Amb un lema similar, el 2011 s'ha dut a terme també la II Jornada de Biblioteques Escolars de les Comarques de Lleida, organitzades per la Xarxa de Biblioteques Escolars de les Comarques de Lleida, que es va inaugurar amb una conferència de Daniel Cassany, «La generació Google a la biblioteca escolar: reptes, oportunitats i camins».

També el 2010 s'han organitzat les *Jornades de Biblioteques Escolars del Vallès Occidental*, a Barberà del Vallès, amb la finalitat de potenciar la biblioteca escolar com un entorn d'aprenentatge i d'adquisició de competències.

5.3 PREMIS

Durant aquests dos anys s'ha mantingut la convocatòria del Concurso Nacional de Buenas Prácticas de Dinamización e Innovación de las Bibliotecas Escolares, instituït pel Ministerio de Educación, amb uns bons resultats de les biblioteques catalanes. En la convocatòria de 2010 van obtenir tercers premis, dotats amb 7.000 euros, les escoles Montfalgars (Girona), Folch i Torres (Esplugues de Llobregat) i la d'Educació Especial Llevant (Badalona), i també l'IES Ramón de la Torre (Torredembarra). En

la convocatòria de 2011, de resultats més discrets, han obtingut un tercer premi el Centre d'Educació Especial La Ginesta (Barcelona) i, en la categoria d'escoles concertades, un segon premi el Col·legi La Salle (Figueres) i un tercer premi l'Escola Pia (Olot).

També hi ha hagut una presència catalana ben reconeguda en el concurs Espiral de Blocs Educatius, que es-

tableix una categoria específica per a les biblioteques escolars. En l'edició de 2010, va rebre el primer premi el blog *Mireu què fem a la nostra biblioteca!*, del CEIP Folch i Torres (Esplugues de Llobregat), i en l'edició de 2011 el primer premi va ser per al blog *BibliotecaViva* de l'Escola Pública Estalella i Graells (Vilafranca del Penedès), que també ha rebut el segell de «Buenas Prácticas» atorgat pel Programa Leer.es del Ministerio de Educación el 2011.

6 PUBLICACIONS

Publicacions comentades

Miret, Inés; Baró, Mònica; Mañá, Teresa; Velloso, Immaculada. *Biblioteques escolars ¿entre interrogants? Herramienta de autoevaluación. Preguntas e indicadores para mejorar la*

biblioteca. [Madrid]: Ministerio de Educación: Fundación Germán Sánchez Ruipérez: Leer.es, 2011.

Aquesta publicació, promoguda pel Ministerio de Educación i la Fundación Germán Sánchez Ruipérez, es planteja com una eina que ha de facilitar l'autoavaluació de les biblioteques escolars, a partir de la pròpia experiència, de les mostres recollides i de la reflexió sobre les condicions de la biblioteca, la visibilitat, el funcionament o el paper de la biblioteca com a element clau del procés d'ensenyament-aprenentatge. La proposta permet que cada biblioteca determini un itinerari propi d'avaluació i, a partir d'unes pautes que presenten fins a quatre nivells, observi i analitzi els propis processos, en detecti els punts forts i febles i marqui el camí per

millorar en cadascun dels aspectes avaluats. L'obra s'ha publicat en castellà, català i gallec.

«Biblioteca escolar: eines i recursos al servei de la comunitat educativa». *Temes clau*, 13 (desembre 2009), p. 1-22. Disponible a: <http://213.176.161.13/innovacio/biblioteques/pdf/monografic_biblioteca_escolar.pdf>

S'inclou aquest document publicat el desembre de 2009, que correspondria a l'anterior anuari; el destaquem pel contingut i perquè va arribar a totes les escoles que participen en el Programa de biblioteques escolars «Puntedu». Recull articles sobre l'organització de la biblioteca escolar, el pla de lectura de centre, la competència informacional des de la biblioteca, les relacions entre biblioteca escolar i biblioteca pública, sobre la llei d'educació en relació amb les biblioteques escolars i la necessitat d'unes directrius. Inclou els projectes de Biblioteca Escolar «Puntedu» més destacats dels anys 2005-2008.

BIBLIOGRAFIA

En aquest apartat ressenyem les monografies i articles de revista principals que s'han publicat aquests dos darrers anys entorn de la biblioteca escolar. Hem seleccionat els més rellevants, publicats en editorials o revistes catalanes, o per autors o equips catalans. No hem inclòs alguns articles breus, gairebé columnes fixes, que apareixen a la revista trimestral *Mi Biblioteca*, de la Fundación Alonso Quijano, en la secció de biblioteques escolars, signats per Jaume Centelles, mestre i bibliotecari de l'Escola Sant Josep el Pi de l'Hospitalet de Llobregat i per Glòria Durban Roca de l'Escola Professional El Clot de Barcelona.

Monografies

Blasco Olivares, Anna; Durban Roca, Glòria (2011). *Competència informacional: del currículum a l'aula*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat. (Dossiers de Rosa Sensat; 72).

Durban Roca, Glòria (2010). *La Biblioteca escolar, avui: un recurs estratègic per al centre*. Barcelona: Graó. (Graó. Didàctica; 175). Publicat també en versió castellana.

Miret, Inés et al.; equip de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez. *Bibliotecas escolares "entre comillas": estudio de casos: buenas prácticas en la integración de la biblioteca en los centros educativos*. Madrid: Ministerio de Educación. Secretaría General Técnica: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2010. Disponible a: <http://docentes.leer.es/files/2010/09/entre_comillas.pdf>

Miret, Inés et al. *Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes?: herramienta de autoevaluación: preguntas e indicadores para mejorar la biblioteca*. Madrid: Ministerio de Educación: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2011. Disponible a: <http://www.lecturalab.org/uploads/website/docs/2684-2-Bibliotecas_escolares_entre_interrogantes.pdf>

Articles de revistes

Baró, Mònica; Cosials, Àlex; Raga, Pau (2010). «Les Biblioteques escolars a Catalunya 2008-2009». *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura*, vol. 1, p. 49-62.

Baró, Mònica; Mañà, Teresa (2011). «Sur la bonne voie: les bibliothèques scolaires en Espagne». *INTERCDI*, 231 (maig-juny), p. 58-61.

Carbonell, Margarida (2010). «Deu anys de formació i d'animació lectora: biblioteques públiques i escolars de Vilanova i la Geltrú». *Guix elements d'acció educativa*, 360 (desembre), p. 57-62.

Centelles, Jaume (2010). «Los Libros, tesoros que compartir: acciones para el fomento de una biblioteca escolar de calidad: de la teoría a la práctica». *Aula de innovación educativa*, 188 (gener), p. 70.

Galve, Carme (2010). «El Projecte Pont-Biblioescola: una experiència de col·laboració entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública a l'entorn de la competència informacional». *Guix elements d'acció educativa*, 369 (novembre), p. 52-57. <http://www.clijcat.cat/faristol/paginas/detall_articulos.php?recordID=230>

Vellosillo, Inmaculada (2011). «Bibliotecas escolares en España: realidad y ficción». *Aula de innovación educativa*, 198, p. 62-66.